
Bevezető

„Hogy valaki milyen filozófiát választ [...], attól függ, hogy milyen ember: mert egy filozófiai rendszer nem valami holt ruhanemű, amelyet tetszés szerint felölthetünk és levethetünk, hanem átlelkesíti annak az embernek a lelke, akié.”

Fichte szentenciája, melyet Gáspár Csaba László idéz tanulmányában, szeptemberi számunk mottója is lehetne. A német filozófus általános érvényű tételét a legszemléletesebben talán éppen a mi kultúránk története igazolja. Karácsony Sándor állapította meg, hogy a filozófia nálunk lényegesen később vált önálló diszciplínává, mint Európa nyugati térfelén, ám a sajátosan magyar filozófiai gondolkodás mégis felfedezhető költészetünk remekeiben. Karácsony észrevétele kiterjeszthető valamennyi művészeti ágra. Hiszen ha nem azzal az igénnyel alkot is minden művész, mint bölcseleti líránk klasszikusai, minden eredeti alkotásnak és minden életműnek van a filozófia nyelvére is „lefordítható” saját világa. Hogy mi tárul fel ebből a saját világból, az a „fordító” nézőpontjától is függ. Az itt közölt esszék, tanulmányok egyik csokra valamely művészetfilozófiai koncepció felől közelít a műalkotásokhoz. A fentebb idézett szerzők (Gáspár Csaba László, Karácsony Sándor) munkáin kívül ide sorolható Deák-Sárosi László filmelméleti dolgozata, Buji Ferencnek a keleti zene sajátosságait a „monumentális monotónia” fogalmával jellemző értekezése, Lajta Gábornak a figuratív festészetről, Juhász Sándornak a holland vízfestésről szóló írása. Csak műfajában különbözik tőlük, de nézőpontja szerint ide tartozik Pálfi Ágnes és Szász Zsolt eszmecsereje a keresztény dramaturgiáról, valamint a Beke László munkásságát felidéző beszélgetés. A többi közlemény más módszert alkalmaz: szerzőik konkrét művek elemzésével kísérik meg, hogy gondolati rendszerbe foglalják esztétikai ítéleteiket. Ilyenek a Nemzeti Szalon fotókiállítását bemutató kritikák – Palotai János és Fábíán László írásai –, a Saul fia című film értékelése Székfi András tollából, Csuday Csaba eszmefuttatása Bartis Attila legújabb regénye ürügyén, s az az interjú is, amelyet Lócsei Gabriella készített Sebő Ferencsel a budai vár rekonstrukciójának tervéről. Krédóként és ars poeticaként egyaránt értelmezhetők Fekete György és Somogyi Győző esszéi, míg Mórocz Gábor és Nyilasy Balázs tanulmányai az irodalom- és a kritikátörténet látószögéből világítják meg a művészet-filozófia problémáit.

Kulin Ferenc